

H.A. HACHMER

Klaas Kornelis Stuivinga, van molenaar tot boomkweker

In 1987 schreef ik mijn eerste artikeltje voor de Zelf-zwichter. Ik was net afgestudeerd en had tijd om het archief te bezoeken. Dat leverde soms leuke dingen op. Het is niet de gewoonte om eerder gepubliceerde artikelen te hergebruiken, maar toen het voorstel werd gelanceerd om in 2009 aandacht te besteden aan molenaarsfamilies kwam dit artikel weer boven water. Schoorvoetend ging ik met hergebruik akkoord. Als iets meer dan twintig jaar geleden geschreven is, tja, dan mag het wel weer eens uit de oude doos, alhoewel je dan zelf natuurlijk wel het gevoel bekruipt, van mmm, ik ben ook al weer meer dan 20 jaar verder. Enfin dan toch weer het artikel over Stuivinga. Bij het nalezen vond ik het nog steeds niet onaardig. Het leuke er aan is dat je uit de archiefstukken zo'n beetje de levensloop van deze molenaar kan halen. Het oude artikel heb ik hier en daar bewerkt en aangevuld met wat losse gegevens die ik nog bezat.

Er waren begin 19e eeuw meerdere Stuivinga's actief op Groninger molens. Zo komen we in 1814 in Kantens Menke Okkes Stuivinga tegen. Te Uithuizermeeden werkte in 1784 een Balster H. Stuivinga als pelmoleenaar. De vader van Klaas Cornelis Stuivinga was molenaar te Eenrum. Familiebanden heb ik toen niet verder uitgezocht.

Klaas kwam uit een molenaarsgeslacht. Op 28 april 1793 werd hij te Middelstum geboren. Zijn ouders waren Kornelis Klaassens en Grietje Berents. Op latere

leeftijd kwam de familie in Eenrum te wonen. In Eenrum leerde zoon Klaas zijn eerste vrouw Julia kennen. Zij was niemand minder dan de dochter van predikant Albertus Uilkens, een bekende naam voor velen. Dominee Uilkens schopte het op latere leeftijd zelfs tot professor in Groningen.

Op 21 maart 1816 traden Klaas Cornelis Stuivinga en Julia Uilkens in het huwelijk. Op 10 oktober 1817 werd hun eerste kind geboren, Gezina. Klaas noemt zich dan rogmolenaar, maar nog in dienst bij zijn vader.

Op 12 juni 1818 zet hij de eerste stap naar een zelfstandig ondernemerschap. Hij kocht van Wibbe Wibbes Kloosterhuis een roggemolen met het bijbehorende molenhuis, sarrieshut en een stuk onbebouwde grond, dit alles staande en gelegen aan de Molenrijge. In het contract werd bedongen dat de verkoper geen andere molen in de gemeente Kloosterburen zou kopen of bouwen. In dienst treden bij een andere molenaar werd de verkoper ook verboden. De molen werd voor fl. 3000,- gekocht. Klaas vloog zo onder de vleugels van zijn vader vandaan, maar was deze molen een miskoop? Vreemd genoeg koopt hij op 17 februari 1819 een tweede molen, nu te Leens. Verkoper van huis en molen was de weduwe Grietje Huizinga. Volgens een in 1828 opgesteld schoolmeesterrapport, toentertijd populair om de economische situatie van dorpen en gehuchten in kaart te brengen, liet Stuivinga deze molen afbreken en vervangen door een nieuwe. Het jonge gezin investeerde dus flink, maar stak zich ook behoorlijk in de schulden zoals later zou blijken.

DE IN 1819 DOOR KLAAS CORNELIS STUIVINGA
GEBOUWDE MOLEN DE HOOP TE LEENS
BRANDDE OP 1 SEPTEMBER 1918 AF.

FOTO: COLLECTIE GRONINGER MOLENARCHIEF

Het gezin van Klaas en Julia verhuisde nu naar Leens. Hier zagen zoon Cornelius (19 mei 1819) en dochter Margaretha (14 mei 1821) het levenslicht.

Op 5 oktober 1821 verkocht hij, waarschijnlijk ter verlichting van de lasten, alle eigendommen te Molensrijge. Het sarrieshuis werd voor vijftenzeventig gulden verkocht aan Geert Jans Oling. De overige bezittingen, inclusief molen werden voor fl. 1325,- verkocht aan Luitjen Jan Barkhuis. Klaas schoot er door deze vreemde transactie in nog geen drie jaar tijd zo'n 1325 gulden bij in.

De volgende jaren brachten het gezin evenmin geluk. Op 25 juli 1823 overleed, waarschijnlijk ten gevolge van een miskraam, zijn vrouw Julia. Op 1 september 1824 overleed zijn tweejarige dochtertje Margaretha. Op 7 april 1827 werd de inventaris van de boedel van Stuivinga opgemaakt omdat hij hertrouwde met de maar liefst 13 jaar jongere Kornelske Pieters Abbring, dochter van 'landbouwse' Hilje Vonk uit Zuurdijk. We komen in de inventaris nog al wat bijzondere dingen tegen. Zo bezat de molenaar een 'camera obscura', en verrekijker, een kast met boeken, een dambord, vijf landkaarten en zelfs een zonnwijzer in de

tuin. Klaas had blijkbaar een brede belangstelling. De inventarislijst is overigens vrij groot. De molenaar was niet onbemiddeld, maar had ook forse leningen open staan. Eén van 1300 gulden, een lening van 500,- een lening van 591 gulden en nog een lening van 100 gulden. De aankoop van twee molens, het bouwen van een nieuwe molen en het met verlies verkopen van de andere molen hadden blijkbaar wel sporen achter gelaten in het huishoudboekje. Maar gelukkig werd het gouden oorijzer van Julia op fl. 103,40 getaxeerd.

Klaas hield, zo blijkt uit de inventaris, ook bijen en varkens. Hij bezat vier korven en twee varkens. In de siertuin stonden twintig bloemstokken. De notaris was toen nog een echte pennenlikker en telde alles zeer nauwkeurig. Een kleine opsomming uit de ellenlange lijst:

'...5 spoelkommen, 3 melkkannen, 16 servetten, 20 beste kussenslopen, 4 schilderijen, 2 gebronsde beelden, een schietgeweer, een sabel, een koperen strijkiijzer, een dozijn vorken, een strohoed en negen nachtmutsen'. De lijst is maar liefst zeven A4-tjes lang en te vinden in de Groninger Archieven in het Notarieel Archief, standplaats 13, inv. no 45, akte nummer 2871, voor wie het nog eens wil napluizen.

BORGWEER IN 2009 FOTO: JELTE OOSTERHUIS, USQUERT

Op 30 april 1827 stapte hij nadat de boedel was opgemaakt opnieuw in het huwelijksbootje. Het tweede huwelijk was zeer vruchtbaar. Maar liefst zeven kinderen werden geboren. Toen hij op 56 jarige leeftijd overleed, was zijn vrouw nog zwanger van het laatste kind, Barbara.

Ten tijde van dit huwelijk had Klaas besloten om zijn baan als molenaar vaarwel te zeggen en als boomkweker zijn geluk te bedproeven. Op 18 maart 1843 kocht hij van jonkheer Edzard Tjarda van Starckenborgh Stachouwer tot Wehe den Hoorn, de borgstede en tuin van de voormalige weerborg te Wehe den Hoorn. De koopsom bedroeg fl. 600,- en hier liet hij een nieuwe boerderij bouwen, Borgweer genaamd. Bij deze boerderij behoorde 1 bunder, 16 roeden en 20 ellen land. Hierop begon hij een boomkwekerij. Op 18 november 1847 overleed Klaas Cornelis na een slepende ziekte. Zijn erfgenamen waren de dokter nog fl. 86,50 aan medicamenten schuldig. Medicamenten die weinig baat hadden gegeven. Opnieuw werd een inventarislijst opgesteld. Deze lijst is aanmerkelijk kleiner. We lezen o.a. dat hij een halfkast uurwerk bezat, twee blauw bonte theeserviezen, een eiken kabinet, zes schilderijen een partij oude boeken en 10 kussens en 4 dekens om maar wat te noemen.

De schuld bedroeg nog fl. 1300,-, maar de weduwe verkocht de boerderij voor fl. 1450,- aan Freerk de Vries, deurwaarder en landeigenaar te Obergum.

De 'Borgweer' bestaat nog steeds. We kunnen hem vinden aan de oude weg van Leens naar Wehe den Hoorn. Als de muren van dit huis konden spreken dan kwamen we heel wat meer over deze molenaarszoon te weten. Bronnen vertellen veel, maar lang niet alles.